

Психологічний комунікативний потенціал курсантів – майбутніх командирів військових підрозділів Національної гвардії України

Вадим Барко*

Доктор психологічних наук, старший дослідник
Національна академія Національної Гвардії України
61000, майдан Захисників України, 3, м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-3836-2627>

Вадим Барко

Доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник
Національна академія Національної Гвардії України
61000, майдан Захисників України, 3, м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-4962-0975>

Ольга Смірнова

Кандидат психологічних наук, професор
Одеський державний університет внутрішніх справ
65014, вул. Успенська, 1, м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-3680-353X>

♦ **Анотація.** У процесі службово-бойової діяльності командири, взаємодіючи з особовим складом, забезпечують ефективність виконання завдань, тому знання їх комунікативних характеристик є важливим для правильного проведення професійно-психологічного відбору кандидатів на керівні посади. Метою дослідження був аналіз ключових психологічних характеристик комунікативного потенціалу курсантів Національної академії Національної гвардії України. Дослідження засновувалося на застосуванні надійного і валідного психодіагностичного інструментарію: Опитувальника інтерперсональної взаємодії, а також опитувальника «Велика П'ятірка». Дослідження виявило основні типи комунікативних профілів курсантів, серед яких переважає змішаний тип реагування, а також стенічний та гіпостенічний типи. Дослідження дозволило встановити основні варіанти типових комунікативних профілів курсантів, їм переважно властивий змішаний тип реагування (60 %), в меншій мірі стенічний (30 %) і найменше – гіпостенічний (10 %). Запропонований підхід до психологічної діагностики показав свою ефективність, оскільки більшість респондентів мали схожі характеристики комунікативного потенціалу за обома методиками. Лише у 4 % респондентів виявилися діаметрально протилежні особливості, що підтверджує високу надійність комплексного застосування методик для психологічного діагнозу. Дослідження також показало, що професійно важливі комунікативні якості для військовослужбовців, зокрема стенічні типи міжособистісної взаємодії, виявлені за допомогою обох опитувальників, корелюють між собою. Негативні комунікативні характеристики, які також корелювали між собою, часто виявлялися одночасно з іншими показниками гіпостенічного типу реагування. Останні визначені небажаними для службово-бойової діяльності військових. Комплексне використання розглянутого психодіагностичного інструментарію уможливило надійне визначення характеристик комунікативного потенціалу курсантів і військовослужбовців Національної гвардії, що має велике значення для оптимальної організації процесів інтерперсональної взаємодії в колективах військових підрозділів

♦ **Ключові слова:** психологічна діагностика; індивідуальні особливості; правоохоронці; тип міжособистісної взаємодії; службово-бойова діяльність

Приклад цитування:

Barco, V., Barco, V., & Smirnova, O. (2026). The psychological communication potential of cadets – future commanders of military units of the National Guard of Ukraine. *The Bulletin of National Defence University of Ukraine*, 21(1), 5-15. doi: 10.33099/2617-6858-26-21-1-05-15.

Історія статті: Отримано: 21.07.2025; Доопрацьовано: 25.11.2025; Прийнято: 27.01.2026; Опубліковано: 17.02.2026

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

♦ Вступ

Поширені психологічні терміни «комунікативний потенціал», «комунікативні здібності» особистості означають сукупність властивостей, умінь і внутрішніх ресурсів, які забезпечують здатність людини ефективно встановлювати, підтримувати та розвивати взаємодію з іншими людьми. Ці поняття охоплюють як природні задатки індивіда, так і набуті в процесі соціалізації та навчання комунікативні навички, що дозволяють адаптуватися до різних соціальних ситуацій, передавати власні думки, розуміти співрозмовника та досягати порозуміння. Як зазначали V.I. Barko *et al.* (2022), комунікативний потенціал включає декілька взаємопов'язаних компонентів: мовленнєву компетентність як здатність грамотно використовувати мовні засоби; соціальну компетентність – вміння орієнтуватися в соціальному контексті, розпізнавати емоційні стани інших та коригувати власну поведінку; особистісні характеристики – екстравертованість, відкритість, упевненість у собі, емпатію, толерантність, рефлексію тощо, які забезпечують комфортну та продуктивну взаємодію. Військовослужбовець з розвинутим комунікативним потенціалом здатен успішно передавати інформацію, налагоджувати конструктивний діалог, досягати компромісів, підтримувати позитивну атмосферу спілкування. Ефективна службово-бойова діяльність командирів військових підрозділів Національної гвардії України неможлива без оволодіння таким потенціалом, адже він забезпечує комунікацію з особовим складом, вміння налагоджувати перцептивну, власне комунікативну а також інтерактивну її сторони, здатність впливати на поведінку й емоційний стан військовослужбовців в екстремальних бойових умовах, попереджувати й врегульовувати конфлікти тощо. V. Bondarenko *et al.* (2020) підкреслено, що для особового складу національної гвардії, поліції та деяких інших підрозділів системи Міністерства внутрішніх справ України особливо важливим є вміння ефективно комунікувати як між собою, так і з громадянами, налагоджувати психологічну взаємодію, вислуховувати представників різних категорій населення, знаходити відповіді на їх запитання та отримувати від опонентів необхідну інформацію. Організація успішної інтерперсональної взаємодії є однією з найбільш вагомих функцій керівників військових підрозділів Національної гвардії України, адже їх повсякденна службово-бойова діяльність відбувається на очах у особового складу, авторитет командирів багато в чому залежить від їхньої поведінки, характеру реагування на дії і вчинки військовослужбовців, особливо під час виконання бойових завдань. На думку V. Tyurina *et al.* (2024), групові внутрішня і зовнішня комунікації є важливим компонентом функціонування військових підрозділів, їх успішна службово-бойова діяльність неможлива без розуміння кожним командиром психологічних особливостей формування,

розвитку і функціонування колективу підрозділу. На підставі успішної інтерперсональної взаємодії керівники підрозділів можуть успішно вирішити поставлені перед ними службово-бойові задачі.

V. Barko *et al.* (2021) вивчали питання встановлення інтерперсональних контактів в різних умовах спілкування, а також особливості спілкування з різними категоріями населення, зокрема підлітками. В свою чергу праці A. Masian & O. Romanenko (2023) та S. Ericsson *et al.* (2025) розкрили роль комунікативних навичок у підвищенні ефективності роботи слідчих, зокрема у вирішенні конфліктів у ситуаціях домашнього насильства, а також у комунікації під час проведення оперативно-розшукових заходів. V.V. Bondarenko *et al.* (2022) підкреслили, що працівникам системи Міністерства внутрішніх справ потрібно володіти різноманітними комунікативними якостями, такими, як навички швидкого встановлення психологічного контакту з людьми і налаштування їх до спілкування, здатність вислуховувати інших, вміння здійснювати психологічний вплив на опонентів при проведенні оперативно-службових заходів. Автори також акцентували на опануванні навичок подолання психологічних комунікативних бар'єрів і умінні перевтілюватися та змінювати рольовий репертуар. Аналіз С.Е. MacLean (2021) підтвердив значення перекладу наукових знань у практичні дії, що є не менш важливим для підвищення ефективності роботи поліції та управлінських рішень у правоохоронних органах. Отже, вивчення основних психологічних характеристик комунікативного потенціалу курсантів – військовослужбовців і майбутніх командирів військових підрозділів – є актуальним теоретико-прикладним завданням, розв'язання якого підвищить ефективність професійного відбору і підготовки особового складу Національної гвардії України. Огляд вищезгаданих публікацій підтвердив недостатню кількість наукових досліджень у цьому напрямі, увага науковців, переважно, зосереджувалася на аналізі психофізіологічних властивостей військового персоналу, їх особистісних якостей, здібностей, спрямованості тощо. Мета дослідження полягала у визначенні основних психологічних характеристик комунікативного потенціалу курсантів Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ). Серед завдання дослідження виокремлено: здійснити психодіагностичне обстеження репрезентативної вибірки курсантів НАНГУ на основі використання Опитувальника інтерперсональної взаємодії (ОІВ) і Опитувальника «Велика п'ятірка» (ОВП); визначити психологічні характеристики комунікативного потенціалу курсантів і встановити типові групи за її змістом; → встановити особливості кореляційних зв'язків між індексами шкал використаних у дослідженні опитувальників, а також надійність психодіагностичного прогнозу успішності службово-бойової діяльності військовослужбовців.

♦ Матеріали та методи

Об'єктом дослідження стала інтерперсональна взаємодія курсантів військових вищих навчальних закладів; предметом – психологічні характеристики такої взаємодії. Серед теоретичних методів дослідження було застосовано аналіз і синтез, порівняння, систематизацію та узагальнення результатів наукових досліджень з обраної проблематики, а також індукцію і дедукцію, що включало вивчення джерельної бази, до якої увійшли праці H.S. Sullivan (1965), T. Leary (1957) та O.P. John *et al.* (2008). У процесі емпіричного дослідження взяли участь 178 курсантів НАНГУ, зокрема з навчально-наукових інститутів забезпечення державної безпеки, командно-штабного та гуманітарного напрямів, серед яких 20 осіб становили жінки. Вік учасників становив від 20 до 32 років, досвід службової діяльності – від 2 до 12 років. Усі респонденти оцінювались експертами як успішні. Такий обсяг вибірки дослідження є репрезентативним, отримані результати достатньо повно відображають властивості генеральної сукупності і дозволяють робити достовірні висновки (на рівні значущості $p = 0,01$). Дослідження проводилось упродовж 2025 р. в три етапи: проведення психодіагностичного обстеження курсантів НАНГУ з використанням ОІВ і ОВП; встановлення психологічних характеристик комунікативного потенціалу курсантів, яке включало визначення типових груп, що відображають різні стилі міжособистісної взаємодії. Згідно з отриманими характеристиками, кожній групі було присвоєно відповідну назву, що відображає особливості їх комунікативної поведінки: «домінантно-лідерська», «відповідально-лідерська», «агресивно-ригідна», «збалансована», «ригідно-інтровертована», «залежно-конвенціональна» (за ОІВ); «стенічні», «активно-комунікабельні», «демонстративно-комунікабельні», «незалежно-ригідні», «компромісні», «відповідальні», «конфліктні» (за ОВП). Такий підхід дозволив детально охарактеризувати різні стратегії комунікації та оцінити їх вплив на ефективність взаємодії в навчально-професійній діяльності курсантів; встановлення особливостей кореляційних зв'язків між показниками шкал використаних опитувальників, а також надійності психологічного прогнозу успішності службово-бойової діяльності особового складу. Усі учасники дослідження надали інформовану згоду на участь, а також була забезпечена конфіденційність отриманих даних, які використовувалися виключно для наукових цілей. Дослідження проводилось відповідно до міжнародних етичних рекомендацій, що регулюють дослідження, пов'язані зі здоров'ям, і розроблені Радою міжнародних організацій медичних наук у співпраці з Всесвітньою організацією охорони здоров'я (CIOMS, 2016). Статистична обробка даних здійснювалася із застосуванням програм Microsoft Excel та SPSS Statistics. Під час аналізу результатів використовувалися методи описової статистики та кореляційного аналізу з рівнями статистичної значущості $p \leq 0,05$ та $*p \leq 0,01$.

♦ Результати та обговорення

З метою дослідження особливостей комунікативного потенціалу осіб з кінця XX ст. широко застосовується психодіагностична методика ОІВ T. Leary (1957). Опитувальник базується на теоретичній концепції H.S. Sullivan (1965), відповідно до якої, у ході поступової соціалізації людини ототожнює себе з очікуваннями групи осіб, які її оточують. В процесі постійних контактів з соціальним оточенням особистість виховує в собі неповторний, індивідуальний стиль інтерперсональної поведінки. Соціалізація приводить до реалізації потреби у комунікації з іншими, індивід в процесі спілкування прагне узгоджувати власні вчинки з оцінками референтних осіб, це відбувається свідомо і підсвідомо із використанням механізму ідентифікації. Базуючись на цій концепції, T. Leary (1957) узагальнив матеріали попередніх емпіричних досліджень і запропонував вісім варіантів інтерперсональної поведінки, які схематично представив у вигляді ортогональної моделі, кола, по периметру якого розміщуються різні її варіанти. Вісі даної моделі є незалежними (ортогональними), протилежні за психологічним змістом типи міжособистісної поведінки розміщені навпроти одна одної. ОІВ містить набір характеристик особистості (усього 128), які описують різні типи міжособистісної взаємодії. Респонденту пропонується оцінити себе за кожною позицією опитувальника, фіксуючи у бланку відповідей ті особливості комунікації, які йому властиві. Психологи оцінюють одержані відповіді і підраховують кількість балів кожним із восьми варіантів інтерперсональної взаємодії (1 – владно-лідерський; 2 – незалежно-домінуючий; 3 – прямолінійно-агресивний; 4 – недовірливо-скептичний; 5 – покійно-залежний; 6 – залежно-слухняний; 7 – співпрацювально-конвенціональний; 8 – відповідально-великодушний). Чотири типи або октанти (1-4) означають особистісну тенденцію до домінування неконформних комунікативних характеристик (незалежність, самостійність, лідерство тощо); решта октантів представляють тенденцію протилежну – прагнення до конформності, невпевненість у собі, схильність до залежності і компромісів при комунікативній взаємодії. Показники в межах 7-9 балів, притаманні людям, які мають гармонійні стосунки з оточуючими, індекси вище і нижче зазначеного коридру свідчать про певну акцентуованість комунікативних рис, або недостатню їх сформованість. Для зазначеного опитувальника нещодавно розроблена українськомовна версія.

З метою проведення психологічної діагностики особистості та особливостей спілкування в сучасній психологічній практиці широко застосовується так звана п'ятифакторна модель. O.P. John *et al.* (2008) було розроблено оригінальну версію ОВП. Опитувальник включає в себе 44 особистісні характеристики і уможливорює оцінювання особистості за допомогою п'яти різнополюсних факторів. ОВП уможливорює оцінювання особистості з використанням п'яти різнополюсних факторів: екстравертованості, нейротизму, поступливості,

сумлінності і відкритості досвіду. Для нього також розроблено українську версію. Екстравертованість – фактор виявляє спрямованість особи на зовнішній чи на внутрішній світи. Екстраверт відрізняється такими рисами, як товариськість, активність, імпульсивність, пошук нового, потреба у зовнішній стимуляції. Інтроверт характеризується такими особливостями, як незалежність, самостійність, індивідуалістичність. Між цими двома характеристиками розташовуються амбіверти – люди, здатні як до діяльності і перебування в ізоляції, так і до активної роботи в групі. Нейротизм – це чинник, який означає чутливість особи до стресу. Один його полюс включає реактивних осіб, яким властива легкість появи емоцій негативної спрямованості. Інший полюс включає індивідів з тенденцією ставитися до життя раціонально і спокійно. Між зазначеними полюсами розташований проміжний діапазон прояву фактору. Відкритість досвіду – це чинник, який проявляється такими рисами, як відкритість, сприйнятливості до нової інформації чи знань. Такі особи вирізняються новими підходами і шляхами розв’язання завдань, вони схильні до самоаналітичних і рефлексійних

дій. Протилежний поліс цього чинника – це люди, несприйнятливі до засвоєння нового досвіду та інформації. Вони характеризуються обмеженістю інтересів, вони розглядаються оточенням як консерватори. Поступливість – це чинник, який відображує соціоцентризм як протилежність егоїзму. Один полюс цього фактору представлений конформістами, схильними узгоджувати власні інтереси з інтересами груповими. Інший полюс представлений непоступливими, наполегливими людьми, що переймаються власними інтересами і мотивами. Сумлінність – це чинник, який характеризує ступінь усвідомленого контролю з особи за власними діями і поведінкою. Один полюс фактора ознаменований високим самовладанням, добросовістністю, завзятістю, організованістю, дисциплінованістю людини. Інший характеризується мінливістю, легкістю переключення уваги, неорганізованістю, спонтанністю поведінки і малою зосередженістю на цілях діяльності. Аналіз емпіричних даних з використанням зазначених психодіагностичних інструментів показав, що службово-бойова діяльність курсантів вимагає від них високого розвинутого комунікативного потенціалу.

Таблиця 1. Результати обстеження курсантів за опитувальником OIB

Октант	1	2	3	4	5	6	7	8
Середнє	8,45	6,64	6,09	3,32	4,14	5,60	7,61	6,93
Медіана	9	7	6	3	4	6	8	7
Мода	9	7	6	3	3	7	8	7
Стандартне відхилення	3,20	1,91	2,06	2,30	2,39	2,40	2,55	3,10
Мінімум	0	2	1	0	0	0	0	0
Максимум	15	16	12	11	12	14	14	15

Примітка: 1 – владно-лідерський; 2 – незалежно-домінуючий; 3 – прямолінійно-агресивний; 4 – недовірливо-скептичний; 5 – покірно-залежний; 6 – залежно-слухняний; 7 – співпрацювально-конвенціональний; 8 – відповідально-великодушний

Джерело: розроблено авторами

Дані Таблиці 1 показали, що усереднений профіль курсанта характеризується домінуванням владно-лідерського типу міжособистісної поведінки (8,45 балів), який супроводжується вираженими тенденціями до співпрацювально-конвенціональної та відповідально-великодушної взаємодії (7,61 та 6,93 бали відповідно). Достатньо помітними є також прояви незалежно-домінуючого стилю комунікації (6,64 бали). Водночас у структурі інтерперсонального профілю найменш вираженими виявилися недовірливо-скептичний та залежно-слухняний типи (3,32 та 4,14 балів), що свідчить про відсутність у більшості курсантів схильності до пасивно-залежних або відчужено-захисних форм міжособистісної поведінки. Підвищені показники індекси 1 октанту є свідченням того, що курсанти в інтерперсональній взаємодії характеризують їх як активних осіб, яким властива тенденція домінувати, підвищений рівень домагань, легкість і швидкість при ухваленні рішень, орієнтація на власну позицію і незначна залежність від зовнішніх впливів, екстравертованість. Курсанти є наполегливими і переконливими під час спілкування, вміють проводити візуальне

діагностування поведінки людей, давати вірну оцінку дій та вчинків оточення, здатні чинити психологічний вплив на опонента, володіти увагою інших, створювати атмосферу довірчого спілкування; контактувати з незнайомими; підбирати потрібну інтонацію розмови, схилити співрозмовника на свій бок, встановлювати характерні особливості опонента, домагатися свого в процесі спілкування, наполягати на власній позиції. Гіпертимні властивості, притаманні першому октанту частково компенсовані збільшеними індексами октантів сім і вісім, що є свідченням здатності контролювати агресивні прояви, проявляти сенситивність до середовища них впливів, прислуховуватись до точки зору інших, схильності до компромісів і готовності узгоджувати дії з груповими очікуваннями. Підвищені показники за восьмим октантом дозволяють робити висновок про здатність відповідати нормам соціуму, схильність до гармонії в міжособистісних стосунках, уміння проявляти емоційність, легко освоювати соціальні ролі, наявність рис доброзичливості, готовності допомагати, гнучкості у взаємодії. Підвищені показники другого октанту означають наявність в профілі

додаткових властивостей типу реагування змішаного типу, які обумовлюють дистанційну позицію спілкування, егоцентричні ознаки, суперництво, індивідуалізм, впертість, емоційну відчуженість. Проте їм зовсім не притаманні риси залежного і недовірко-скептичного типу інтерперсональних стосунків, що властиві особам замкненим, пасивним, тривожним, надмірно інтровертованим, скромним, схильним до надмірного самоаналізу, з домінуванням мотивації уникнення. Отже, в профілі було помічено поєднання стеничних і гіпостеничних рис, що означає можливість комбінування в спілкуванні суворості з паттернами більш м'якої поведінки з емоційно-доброзичливим ставленням. Вивчення особливостей комунікативного потенціалу курсантів за методикою ОІВ дозволило виділити декілька індивідуальних варіантів:

1. Перша група – 20 % (35 осіб), умовна назва «домінантно-лідерська», – представлена курсантами зі стеничним типом реагування, спонтанно-імпульсивною спрямованістю та домінуванням першого і другого октантів («код 1-2», до 9 балів за нормативних значень інших – 4-7 балів). Для представників цієї групи характерні лідерські особливості інтерперсональної взаємодії, організаторські здібності, оптимістичність і активність, комунікабельність, помірна агресивність та егоїстичність, позитивна самооцінка, рішучість, сміливість, стресостійкість, незалежність, наполегливість у взаємодії та здатність до швидкого прийняття рішень у складних умовах спілкування. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів, зазвичай, високий.

2. Друга група – 20 % (35 осіб) з умовною назвою «відповідально-лідерська» характеризується змішаним типом реагування, переважанням в профілі першого та восьмого октантів «код 1-8». Ці курсанти в міжособистісних стосунках вирізняються прагненням лідирувати, вони наполегливі, старанні, раціональні, мають чітку тенденцію до послідовності та цілеспрямовані і діях, люблять радити і надавати допомогу, проявляють активність, відкритість, комунікабельність, прагнуть бути в колективі, легкість контактів, демонстративність, дещо завищену самооцінку, емпатію, співчуття та розуміння інших. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності експертами оцінюється як високий.

3. Третя група – 20 % (35 осіб), з умовною назвою «агресивно-ригідні», складається з осіб із змішаним типом реагування і переважанням третього і четвертого октантів «код 3-4» (8-9 балів). Це курсанти, які в процесі міжособистісного спілкування надають перевагу ризику, діють активно, сміливо і рішуче, вони, зазвичай, дратівливі й агресивні. Вони часто самовпевнені, незалежні, педантичні, практичні, акуратні, принципові, прагнуть до домінування, наполегливі, підозрілі, егоїстичні, активно відстоюють свої погляди. Їм властиві самостійність, наполегливість, недовіра до оточення, прагнення відстоювати власні інтереси. Соціальна пасивність у поєднанні з конфліктністю у

стосунках. Адаптація може бути утруднена через агресивну манеру самоствердження, підозрілість, недовіру і надмірний педантизм. Властиво протиставляти власні інтереси соціальному оточенню, вони іноді занадто індивідуалістичні, раціональні і самостійні. Властиве поєднання процесів збудження і гальмування. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності експертами оцінюється як середній.

4. Четверта група – 15 % (28 осіб), умовна назва – «збалансована», охоплює курсантів зі змішаним типом реагування, їм притаманна збалансованість октантів, усі перебувають в межах норми – 4-7 балів. Індивідуально-особистісні особливості: гармонійна особистість, усі тенденції виражені рівномірно. Змішаний (середньо-сильний) тип вищої нервової діяльності, нормативна лабільність нервових процесів, добре збалансовані збудливі і гальмівні властивості; однаково розвинуті ліво- і правопівкульні особливості мислення, раціональні і евристичні його складові. Характерологічні риси – стабільність емоційного стану, врівноваженість і витримка, доброзичливість, стресостійкість, комунікабельність, готовність допомагати іншим, оптимістичність, працездатність, адекватна самооцінка, наполегливість і гнучкість у досягненні мети, нормативність поведінки. Прогноз успішності професійної діяльності – 1 рівень (високий).

5. П'яту групу складає 15 % (27 осіб) з умовною назвою «ригідно-інтровертовані», які характеризуються підвищеними індексами четвертого, п'ятого і шостого октантів «код 6-5-4». Вони мають змішаний тип реагування і вирізняються різноспрямованими тенденціями інтерперсональної взаємодії: вони сенситивні інтроверти, чутливі до середовищних змін, схильні до монотонної і рутинної роботи, і, водночас, ригідні – наполегливі, старанні, вперті в ситуаціях конфліктного спілкування. Їм властиві індивідуалістичність, деяка песимістичність, інертність, суб'єктивність, підозрілість, депресивність настроїв, замкненість, інертність при прийнятті рішень. Рівень психологічної готовності таких курсантів до службово-бойової діяльності експертами оцінюється як середній.

6. Шоста група складається з 10 % (18 осіб), умовна назва «залежно-конвенціональні», які в психологічному профілі характеризуються підвищеними п'ятим і шостим октантами «код 5-7». Такі курсанти мають змішаний тип реагування, в інтерперсональній взаємодії проявляють дещо знижену самооцінку, песимізм, недовіру до себе, підвищену тривожність, почуття невдоволення. Їм властиві труднощі при спілкуванні, вони люблять контактувати із добре знайомими людьми. Таким особам також притаманні надмірна піддатливість, залежність від групи, слухняність, обережність при прийнятті рішень, відповідальність за доручену справу, скромність, вразливість, тенденція до самотності, залежність від групи, схильність до компромісів, чутливість до впливів середовища, дещо занижена самооцінка, самокритичність. Рівень психологічної

готовності таких курсантів до службово-бойової діяльності оцінюється як середній. Отже, більшості курсантів (80 %) – властивий змішаний тип реагування, п'ятій

частині (20 %) властивий стеничний тип. Дослідження інтерперсональних характеристик із використанням ОВП підтвердили дані, представлені у Таблиці 2.

Таблиця 2. Результати обстеження курсантів з використанням ОВП

Показники	Шкали ОВП				
	1	2	3	4	5
Середнє	39,00	37,50	39,9	19,22	33,0
Медіана	38	37	39	18	32
Мода	39	36	40	193	32
Стандартне відхилення	5,50	5,23	7,08	7,0	5,45

Примітка: 1 – екстравертованість; 2 – поступливість; 3 – сумлінність; 4 – нейротизм; 5 – відкритість новому досвіду

Джерело: розроблено авторами

Дані Таблиці 2 засвідчили тенденцію до реагування в спілкуванні за змішаним типом. Встановлено, що респондентам притаманні такі особливості міжособистісної взаємодії: тенденції до сумлінності (39,9 балів), екстравертованості (37,50 балів), помірної поступливості (35,91 балів) і відкритості досвіду (33 бали), низького рівня нейротизму (19,12 балів). Отже, загалом курсанти характеризуються контрольованістю поведінки і діяльності, самовладанням, наполегливістю, старанністю, точністю в роботі, ретельністю, відповідальністю, організованістю, дисциплінованістю. Вони неупереджені, зацікавлені справою, сприйнятливі до нових знань, мають широкі інтереси, розвинену фантазію, гнучкий розум, незалежність та нестандартність мислення,

орієнтованість у пошуку нових підходів до розв'язання завдань, схильність до самоаналізу, оригінальність сприймання подій. Вони також екстернально спрямовані, товариські, комунікабельні, прагнуть до лідерства, енергійні, активні, імпульсивні і оптимістичні. Також курсанти помірно поступливі, сенситивні, доброзичливі, довірливі, конформні, схильні підпорядковувати власні потреби груповим, орієнтовані на співробітництво. Прослідковується також раціоналізм, стресостійкість, витриманість, тенденція спокійно реагувати і ставитись до оточення. З метою оптимізації обробки результатів тестування було здійснено нелінійну стандартизацію показників та розроблено відповідну схему переведення сирих балів факторів ОВП у шкалу стенив (Таблиця 3).

Таблиця 3. Переведення сирих балів факторів ОВП у шкалу стенив

Шкали	Стени									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Екстраверсія	5-8	0-13	14-17	18-21	22-25	26-29	30-33	34-36	37-38	39-40
Нейротизм	5-8	10-13	14-17	18-21	22-25	26-29	30-32	33-35	36-38	39-40
Поступливість	5-9	10-13	14-17	18-21	22-26	27-31	32-35	36-39	40-42	43-45
Сумлінність	5-9	10-13	14-17	18-21	22-26	27-31	32-35	36-39	40-42	43-45
Відкритість	5-10	11-15	16-20	21-25	26-31	32-35	36-39	40-43	44-47	48-50

Джерело: розроблено авторами

При інтерпретації результатів за шкалами екстраверсії, нейротизму, поступливості та сумлінності доцільно враховувати такі діапазони показників: нормативний рівень (4-6 стенив), що відображає гармонійний розвиток особистісних характеристик; помірне вираження (7-8 стенив), яке свідчить про акцентуацію відповідних рис; надмірне вираження (9 і більше стенив), що асоціюється з підвищеною емоційною напруженістю та можливими труднощами адаптації; значення нижче 4 стенив інтерпретуються як прояви гіпоемоційності або недостатньої сформованості саморефлексивних процесів. На основі результатів дослідження визначені індивідуальні комунікативні профілі курсантів за ОВП. Група під умовною назвою «Стеничні» – 20 % (35 осіб) характеризується стеничним типом реагування. Для представників цієї групи притаманні переважно нормативні показники особистісних характеристик; водночас за шкалами стеничного типу (екстравертованості

та відкритості досвіду) фіксується підвищення показників до 9 стенив. Індекси гіпостеничних шкал (нейротизму та поступливості) у окремих випадках можуть знижуватися до 3 стенив, тоді як показники сумлінності перебувають у межах нормативного діапазону. Комунікативний потенціал таких курсантів визначається високою лабільністю нервової системи, переважанням збудження над гальмуванням, домінуванням правопівкульних когнітивних процесів. Вони активні, прагнуть до спілкування, мають завищену самооцінку, рішучі, сміливі, стресостійкі, спонтанні, прагнуть самореалізації, незалежні, домінують в міжособистісній взаємодії. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів експерти оцінюють як високий. Група з умовною назвою «Активно-комунікабельні» – 20 % обстежених (35 осіб), мають ознаки стеничного типу реагування. Індекси шкал стеничної групи екстраверсії та відкритості збільшені до 8 стенив,

показники гіпостенічних шкал нейротизму і поступливості, а також змішаного типу – сумлінності – перебувають в нормі (4-6 стенів). Комунікативний потенціал таких осіб обумовлюється збалансованістю полярних тенденцій, середньою чи підвищеною лабільністю нервових процесів, доброю збалансованістю збудження й гальмування; розвинутістю раціональних та евристичних когнітивних компонентів. Вони характеризуються емоційною стабільністю, врівноваженістю, витримкою в складних ситуаціях, стійкістю до стресів, відкритістю, оптимізмом, адекватною самооцінкою, наполегливістю і гнучкістю у досягненні мети, нормативністю поведінки, широтою інтересів, відкритістю до нових підходів в шляхів вирішення завдань. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів оцінюється як високий. Група з умовною назвою «Демонстративно-комунікабельні» – 20 % (34 осіб), має змішаний тип реагування. Індекси екстравертованості можуть бути завищені до 9 стенів, відкритості, нейротизму і поступливості знаходяться в нормі – 4-6 стенів – при невисоких показниках фактора сумлінності – до 2-3 стенів. Комунікативний потенціал курсантів характеризується переважанням процесів збудження над гальмуванням, когнітивним правопівкульним стилем мислення, активністю, відкритістю, комунікабельністю, прагненням бути в групі, балакучістю, лідерством, доброзичливістю, оптимістичністю, легкістю встановлення контактів, потребою в стимуляції, нездатністю до одноманітної діяльності, мінливістю настроїв, емоційною нестійкістю, демонстративністю, залежністю від оточення, завищеною самооцінкою, потребою в спрямуванні власних дій іншими. Їм також властиві демонстративність, тенденція драматизувати події, знижений самоконтроль. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів експерти оцінюють як високий. Група під назвою «Незалежно-ригідні» – 13 % (23 особи) характеризується змішаним типом реагування. Індекси за факторами екстравертованості і відкритості дещо завищені до 9 стенів, показники можуть знижуватися до 2 стенів за нормативних значень інших шкал – 4-6 стенів. Комунікативний потенціал курсантів визначається силою і помірною лабільністю нервової системи, характеризується відкритістю, незалежністю, педантизмом, практичністю, акуратністю, принциповістю, прагнення до домінування, наполегливістю, підозрілістю, егоїстичністю, активним відстоюванням поглядів, стресостійкістю і поблажливістю до помилок висловлювань. Вони можуть бути неуважні, егоїстичні і вперті. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів експерти оцінюють як середній. Група з умовною назвою «Компромісні» складається з 13 % учасників (23 особи), що мають змішаний тип реагування. Індекси за гіпостенічними шкалами «поступливість» і «нейротизм» дещо збільшені до 8 і 7 стенів відповідно (за нормативних значень інших). Комунікативний потенціал курсантів

визначається середньо-слабкою нервовою системою, високою лабільністю нервової системи, переважанням в ній гальмівних процесів, здатністю працювати спільно, йти на компроміси в разі конфліктів, емпатійністю, готовністю прийти на допомогу, хвилюванням і схильністю переживати, обережністю, відповідальністю за виконувану роботу, скромністю, вразливістю, поступливістю, чутливістю, дещо заниженою самооцінкою, самокритичністю, піддатливістю, метушливістю, невмінням концентруватися, нерозбірливістю контактів, потребою в підтримці і супроводі. Вони можуть бути неорганізованими, боязкими і невпевненими в собі. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів експерти оцінюють як середній. Група під назвою «Відповідальні» – 10 % (18 осіб) мають гіпостенічний тип реагування. Індекси за шкалами «нейротизм» і «поступливість» мають незначні підвищення до 7 і 8 стенів відповідно шкали екстравертованості знижені до 2-3 стенів (за нормативних значень шкал «відкритість досвіду» і «сумлінність»). Комунікативний потенціал курсантів визначається середньою лабільністю нервових процесів, переважанням гальмування нервової системи, вербальним стилем мислення. Вони відповідальні, замкнуті к собі, обережні, скромні, вразливі, несамостійні, залежні від колективу, чутливі до впливів, мають знижену самооцінку, самокритичні, здатні до монотонії. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів експерти оцінюють як середній. Група з умовною назвою «Конфліктні» – 4 % (9 осіб) мають змішаний тип реагування. Показники за факторами «нейротизм», «поступливість» і «сумлінність» знижені до 2-3 стенів (за нормативних значень інших). Комунікативний потенціал курсантів визначається середньою силою і низькою лабільністю нервових процесів, когнітивним лівопівкульним стилем мислення. Вони непоступливі, самостійні, незалежні, недовірливі, прагнуть відстоювати свої інтереси, не дуже старанні, соціально пасивні, конфліктні. Рівень психологічної готовності до службово-бойової діяльності таких курсантів експерти оцінюють як середній.

По одному курсанту продемонстрували профілі нетипові для військовослужбовців – індивідуалістичного типу (індекси екстравертованості підвищені до 9 стенів; показники поступливості і нейротизму знижені до 2 стенів); та невротично-тривожного (показники нейротизму підвищені до 7 стенів; екстравертованості та відкритості досвіду зменшені до 2-3. Через свою нечисленність подібні профілі в статті не враховувались. Таким чином, дослідження показало, що курсантам властиві сім типів комунікативних профілів, причому 40 % осіб властиві типи реагування стенічного характеру, 50 % – змішаного і 10 % – гіпостенічного. Для визначення характеру взаємозв'язків між типами інтерперсональної взаємодії та факторами ОВП було проведено кореляційний аналіз індексів відповідних шкал (Таблиця 4).

Таблиця 4. Кореляційні зв'язки між індексами шкал ОІВ та факторами ОВП

Шкали ОІВ	Фактори ОВП				
	1 – екстраверсія	2 – поступливість	3 – сумлінність	4 – нейротизм	5 – відкритість
1 – владно-лідерський	0,68*	-0,27	-0,22	-0,46*	0,30
2 – незалежно-домінуючий	0,49*	-0,35	-0,25	-0,56*	0,12
3 – прямолінійно-агресивний	0,51*	-0,40*	0,15	-0,61*	-0,22
4 – недовірко-скептичний	-0,34*	-0,38*	0,30	-0,18	0,15
5 – покірно-залежний	-0,66*	0,38*	0,35	0,38	-0,18
6 – залежно-слухняний	-0,40*	0,40*	0,42*	0,43*	0,24
7 – співпрацювально-конвенціональний	-0,45*	0,42*	0,38*	0,60*	0,35
8 – відповідально-великодушний	0,35	0,23	0,28	0,30	0,39*

Джерело: розроблено авторами

Результати засвідчили про наявність статистично значущих зв'язків між показниками інтерперсональної взаємодії та факторами особистості, оціненими за ОВП. Значущі позитивні коефіцієнти кореляції встановлено між індексами шкали «екстравертованість» і владно-лідерського (0,68), прямолінійно-агресивного (0,51), незалежно-домінуючого (0,49) типів інтерперсональних відносин; індексами «нейротизм» і співпрацювально-конвенціонального (0,60), залежного-слухняного (0,43) типів; індексами «сумлінність» і залежно-слухняного (0,42) і співпрацювально-конвенціонального типів (0,38) взаємодії; показниками «відкритість» і відповідально-великодушного (0,39) і співпрацювально-конвенціонального типів взаємодії (0,35). Значущі негативні коефіцієнти встановлено між шкалою «екстравертованість», покірно-залежним (-0,66) і залежно-слухняним (-0,40) типами відносин; шкалою «нейротизм» і владно-лідерським, незалежно-домінуючим, а також прямолінійно-агресивними типами (0,46; 0,58 і 0,61 відповідно).

Отримані дані корелюють із результатами В.А. Васинська & А.М. Дадерман (2019), які підкреслили, що складні й екстремальні види діяльності потребують від персоналу численних здібностей та індивідуально-психологічних властивостей (психодинамічних, інтелектуальних, когнітивних, організаційних, творчих тощо), у тому числі й комунікативних. Висновки С. Civilotti *et al.* (2022) також підтверджують важливу роль комунікативних здібностей у професійній діяльності, зокрема у правоохоронних органах. Автори наголошували на необхідності впровадження превентивних і терапевтичних заходів, а також спеціалізованих програм психологічної підтримки на робочому місці з метою зниження ризику професійного вигорання, депресивних станів та суїцидальних тенденцій. О. Fedorenko *et al.* (2020) підкреслено, що службова діяльність правоохоронців насичена стресогенними ситуаціями, протидія яким потребує від працівника розвинутих емоційних та волевих властивостей, стійкості до стресів, володіння допінг-стратегіями. В свою чергу, К. Kohlstrom (2022) зазначено, що особливі умови правоохоронної діяльності потребують умінь здійснення комунікації в умовах конфлікту з різними учасниками інтерперсональної взаємодії, що може призводити до появи внутрішньої напруженості, відчуття дискомфорту і психологічної

невпевненості, розвитку ознак професійної деформації – конфліктності, дратівливості, підозрливості, байдужості до оточення і до служби в цілому. Тому важливим завданням психологів є проведення з особовим складом правоохоронних органів завчасної психодіагностичної і психокорекційної роботи, адже негативні наслідки професійної деформації особистості в подальшому можуть призвести до порушень в паттернах спілкування і появи неконструктивних моделей поведінки.

Дані S. Ernst *et al.* (2021) підтвердили висновки проведеного дослідження щодо того, що в сучасних умовах численні соціально-психологічні, організаційні та технологічні чинники зумовлюють необхідність розробки оптимального психодіагностичного інструментарію для роботи з особовим складом. Доцільність розроблення психодіагностичного комплексу для роботи з персоналом правоохоронних і силових структур також було обґрунтовано D. de Cuffa *et al.* (2018) та P. Galanis *et al.* (2021). На думку N. Galbraith *et al.* (2021) та R.G. Lockie *et al.* (2022), ефективний психодіагностичний комплекс дозволить психологам успішно діагностувати типологічні та індивідуально-особистісні особливості персоналу, допомагати долати особистісні проблеми, оптимізувати міжособистісну взаємодію з колегами по службі тощо. Результати аналізу особистісних характеристик працівників сектору безпеки й оборони I. Correia *et al.* (2023) підтвердили, що в складних умовах службової діяльності їм мають бути властиві численні знання і уміння, що обумовлюють ефективність службової діяльності. Сучасні правоохоронці мають знати вимоги, які професія висуває до фахівців, володіти низкою найважливіших професійно-важливих властивостей і прагнути до їх саморозвитку, створюючи основу для лідерства в підрозділі за рахунок розвитку особистісного та професійного потенціалу, комунікативних якостей, відповідальності, самоконтролю, емпатії, толерантності, у відносинах з колегами та оточенням (Deschenes *et al.*, 2022). Дослідники D.J. MacDonald *et al.* (2020) та M. Mojallal *et al.* (2022) зафіксували у респондентів високі показники працездатності, стресостійкості, комунікабельності, активності, високу мотивацію досягнення і показники гнучкості мислення та креативності. Підбір оптимальних діагностичних інструментів дослідження персоналу доцільно базувати на виокремленні

індивідуально-особистісних особливостей, що виявляються у генетично обумовлених конституціональних і соціальних аспектах службової діяльності (Tsumarieva *et al.*, 2023). Завчасна психологічна діагностика негативних тенденцій в поведінці персоналу сектору безпеки й оборони уможливить підвищення ефективності психологічного супроводу службової діяльності, оптимізацію заходів психологічної профілактики та психологічної корекції в підрозділах. На підставі аналізу вищезазначених підходів до проблематики дослідження можна зробити висновок про обґрунтованість авторських тверджень щодо доцільності всебічного вивчення комунікативних здібностей та інших індивідуально-психологічних характеристик правоохоронного персоналу, що здійснюється із застосуванням системного підходу та врахуванням конвергенції біогенетичних і соціокультурних аспектів індивідуальності.

♦ Висновки

Отже, авторський підхід до діагностики комунікативного потенціалу курсантів показав високу ефективність, а комплексне застосування методик ОІВ та ОВП значно підвищує надійність психологічної оцінки готовності особи до службово-бойової діяльності. Результати підтвердили високу відповідність типів міжособистісної взаємодії курсантів за ОІВ та їхніх особистісних характеристик за ОВП. Більшість респондентів, віднесених до відповідної групи за ОІВ, демонструють схожі комунікативні особливості і за ОВП, що свідчить про стабільність та узгодженість між цими психологічними інструментами. Близько більшості обстежених респондентів виявили ідентичні або дуже близькі характеристики комунікативного потенціалу за обома використаними опитувальниками. Лише у 9 осіб (4 % респондентів) виявились діаметрально протилежні особливості комунікації, що можна пояснити або небажанням щиро відповідати на тестові завдання, або неуважністю чи відсутністю мотивації до психодіагностичного обстеження. Також встановлено, що професійно важливі для військовослужбовців комунікативні властивості (стенічні типи міжособистісної взаємодії, екстраверсія, сумлінність, відкритість досвіду, емоційна стабільність), як свідчать дані кореляційного аналізу, виявляються спільно, супроводжуючи одна одну. Негативні комунікативні характеристики, такі, як

нейротизм, поступливість, також корелюють між собою, виявляються одночасно з іншими показниками гіпостенічного типу реагування.

Дослідження засвідчило, що для курсантів – майбутніх військовослужбовців і командирів – оптимальним є комунікативно-психологічний профіль із ознаками стенічного типу інтерперсональної взаємодії, що проявляються підвищеними індексами першого та другого октантів за ОІВ, а також нормативними або помірно підвищеними показниками екстравертованості та відкритості досвіду за ОВП. Профіль вважається сприятливим за наявності доповнення змішаних ознак, зокрема підвищених значень сьомого та восьмого октантів або шкали сумлінності ОВП. Загалом, аналіз результатів двох опитувальників показав переважання змішаного типу реагування (60 %), стенічного (30 %) та гіпостенічного (10 %) серед курсантів. Комплексне використання ОІВ та ОВП дозволяє військовим психологам інтегрувати та порівнювати результати психодіагностичних обстежень, більш точно визначати ступінь прояву окремих індивідуально-особистісних чинників, що впливають на комунікативний потенціал курсантів, а також оцінювати рівень їх психологічної готовності до службово-бойової діяльності. Отримані результати можуть сприяти оптимальній розстановці особового складу, а також інформувати психологів і командирів щодо напрямів психокорекційної роботи з військовослужбовцями з метою профілактики професійної деформації під час виконання службово-бойових завдань. Перспективи подальших досліджень полягають у продовженні наукового вивчення шляхів діагностики і розвитку професійно важливих індивідуально-особистісних властивостей військовослужбовців НАНГУ задля підвищення ефективності їх службово-бойової діяльності.

♦ Подяки

Немає.

♦ Фінансування

Немає.

♦ Конфлікт інтересів

Немає.

♦ Джерела

- [1] Barko, V., Ohrimenko, I., Boyko-Buzil, J., & Alexandrov, D. (2021). Possibilities of the method of semantic differential in determining the peculiarities of police officers interpersonal interaction. *Applied Linguistics Research Journal*, 5(3), 28-36. doi: 10.14744/alrj.2021.44712.
- [2] Barko, V.I., Boiko-Buzyl, Y., & Barko, V.V. (2022). Comparative analysis of psychographs of police officers by main types of official activity in the National Police of Ukraine. *Psychological Journal*, 8(1), 149-159. doi: 10.31108/1.2022.8.1.11.
- [3] Basinska, B.A., & Dăderman, A.M. (2019). Work values of police officers and their relationship with job burnout and work engagement. *Frontiers in Psychology*, 10, article number 442. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00442.
- [4] Bondarenko, V., *et al.* (2020). Professionally important psychophysiological qualities of patrol police officers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9(4), 62-71.

- [5] Bondarenko, V.V., Okhrimenko, I.M., Bilevych, N.O., Rohovenko, M.M., Tsurkan, O.P., & Holyk, V.A. (2022). Tendency of dynamics of physical and mental working capacity of law enforcement officers at different stages of their professional activities. *Acta Balneologica*, 64(4), 358-362. doi: [10.36740/ABAL202204115](https://doi.org/10.36740/ABAL202204115).
- [6] CIOMS. (2016). *International ethical guidelines for health-related research involving humans* (4th ed.). Geneva: Council for International Organizations of Medical Sciences.
- [7] Civilotti, C., Acquadro Maran, D., Garbarino, S., & Magnavita, N. (2022). Hopelessness in police officers and its association with depression and burnout: A pilot study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(9), article number 5169. doi: [10.3390/ijerph19095169](https://doi.org/10.3390/ijerph19095169).
- [8] Correia, I., Romão, Â., Almeida, A.E., & Ramos, S. (2023). Protecting police officers against burnout: Overcoming a fragmented research field. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 38, 622-638. doi: [10.1007/s11896-023-09584-4](https://doi.org/10.1007/s11896-023-09584-4).
- [9] de Cuffa, D., Kraemer, R., & Steil, A.V. (2018). Use of organizational memory systems in a police organization. *International Journal of Knowledge Management*, 14(3), 37-47. doi: [10.4018/IJKM.2018070103](https://doi.org/10.4018/IJKM.2018070103).
- [10] Deschenes, A.A., Gendron, A., Boivin, R., & Rioux, C.A. (2022). Management issues in police organizations during a health crisis. *Criminology*, 55(2), 171-186. doi: [10.7202/1093869ar](https://doi.org/10.7202/1093869ar).
- [11] Ericsson, S., Stenlund, T., Nyström, M.B.T., Öman Ekervhén, L., & Davis, P. (2025). A systematic review of interpersonal skills training for police investigative interviews. *Psychology, Crime & Law*. doi: [10.1080/1068316X.2025.2592246](https://doi.org/10.1080/1068316X.2025.2592246).
- [12] Ernst, S., ter Veen, H., & Kop, N. (2021). Technological innovation in a police organization: Lessons learned from the National Police of the Netherlands. *Policing – a Journal of Policy and Practice*, 15(3), 1818-1831. doi: [10.1093/police/paab003](https://doi.org/10.1093/police/paab003).
- [13] Fedorenko, O., Dotsenko, V., Okhrimenko, I., Radchenko, K., & Gorbenko, D. (2020). Coping behavior of criminal police officers at different stages of professional activity. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 11(2), 124-146. doi: [10.18662/brain/11.2/78](https://doi.org/10.18662/brain/11.2/78).
- [14] Galanis, P., Fragkou, D., & Katsoulas, T.A. (2021). Risk factors for stress among police officers: A systematic literature review. *WORK: A Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation*, 68(4), 1255-1272. doi: [10.3233/WOR-213455](https://doi.org/10.3233/WOR-213455).
- [15] Galbraith, N., Boyda, D., McFeeters, D., & Galbraith, V. (2021). Patterns of occupational stress in police contact and dispatch personnel: Implications for physical and psychological health. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 94, 231-241. doi: [10.1007/s00420-020-01562-1](https://doi.org/10.1007/s00420-020-01562-1).
- [16] John, O.P., Naumann, L.P., & Soto, C.J. (2008). *Paradigm shift to the integrative Big Five trait taxonomy: History, measurement, and conceptual issues*. In O.P. John, R.W. Robins & L.A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (3rd ed.; pp. 114-158). New York: The Guilford Press.
- [17] Kohlstrom, K. (2022). Professional development in the Swedish police organization: Police officers' learning pathways. *Human Resource Development Quarterly*, 33(4), 339-359. doi: [10.1002/hrdq.21450](https://doi.org/10.1002/hrdq.21450).
- [18] Leary, T. (1957). *Interpersonal diagnosis of personality. A functional theory and methodology*. New York: Ronald Press Co.
- [19] Lockie, R.G., Orr, R.M., & Dawes, J.J. (2022). Slowing the path of time: Age-related and normative fitness testing data for police officers from a health and wellness program. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 36(3), 747-756. doi: [10.1519/JSC.0000000000004197](https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000004197).
- [20] MacDonald, D.J., Camire, M., Erickson, K., & Santos, F. (2020). Positive youth development related athlete experiences and coach behaviors following a targeted coach education course. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 15(5-6), 621-630. doi: [10.1177/1747954120942017](https://doi.org/10.1177/1747954120942017).
- [21] MacLean, C.E. (2021). Implementing evidence-based research: A how-to guide for police organizations. *Crime Prevention & Community Safety*, 23(4), 467-470. doi: [10.1057/s41300-021-00129-7](https://doi.org/10.1057/s41300-021-00129-7).
- [22] Masian, A., & Romanenko, O. (2023). Determinants of decision-making by law enforcement officers. *Insight: The Psychological Dimensions of Society*, 10, 295-315. doi: [10.32999/2663-970X/2023-10-15](https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-15).
- [23] Mojallal, M., Simons, R.M., Quevillon, R.P., & Hatwan, M.L. (2022). Associations of experiential avoidance with burnout, wellbeing, and productivity loss among police officers: The mediating role of negative and positive affect. *Journal of Clinical Psychology*, 78(11), 2260-2280. doi: [10.1002/jclp.23371](https://doi.org/10.1002/jclp.23371).
- [24] Sullivan, H.S. (1965). *Collected works*. New York: Norton.
- [25] Tsumarieva, N., Hryshchenko, M., Merdov, S., Hospodarenko, V., & Kyslenko, D. (2023). The model of training law enforcement officers' readiness for professional self-fulfillment. *Amazonia Investiga*, 12(63), 277-288. doi: [10.34069/AI/2023.63.03.26](https://doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.26).
- [26] Tyurina, V., Koziar, M., & Malaniuk, N. (2024). Communicative competence as a factor of formation of the readiness for professional activities in future employees of the sector of security and defense of Ukraine. *Pedagogical Discourse*, 35, 62-68. doi: [10.31475/ped.dys.2024.35.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.35.09).

The psychological communication potential of cadets – future commanders of military units of the National Guard of Ukraine

Vadym Barko

Doctor of Psychological Sciences, Senior Researcher
National Academy of the National Guard of Ukraine
61000, 3 Zakhysnykiv Ukrayiny Sq., Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3836-2627>

Vadym Barko

Doctor of Psychological Sciences, Professor, Chief Researcher
National Academy of the National Guard of Ukraine
61000, 3 Zakhysnykiv Ukrayiny Sq., Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-4962-0975>

Olha Smirnova

PhD in Psychological Sciences, Professor
Odesa State University of Internal Affairs
65014, 1 Uspenska Str., Odesa, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3680-353X>

♦ **Abstract.** In the course of service and combat activities, commanders interact with personnel to ensure the effective performance of tasks, so knowledge of their communicative characteristics is important for the proper professional and psychological selection of candidates for leadership positions. The aim of the study was to analyse the key psychological characteristics of the communicative potential of cadets of the National Academy of the National Guard of Ukraine. The study was based on the use of reliable and valid psychodiagnostic tools: the Interpersonal Interaction Questionnaire and the Big Five Questionnaire. The study revealed the main types of communication profiles of cadets, among which the mixed type of response prevails, as well as the sthenic and hyposthenic types. The study made it possible to establish the main variants of typical communication profiles of cadets, who are predominantly characterised by a mixed type of response (60%), to a lesser extent sthenic (30%) and least of all hyposthenic (10%). The proposed approach to psychological diagnosis proved to be effective, as most respondents had similar characteristics of communicative potential according to both methods. Only 4% of respondents had diametrically opposite characteristics, which confirms the high reliability of the comprehensive application of methods for psychological diagnosis. The study also showed that professionally important communicative qualities for military personnel, in particular sthenic types of interpersonal interaction, identified using both questionnaires, correlate with each other. Negative communicative characteristics, which also correlated with each other, were often found simultaneously with other indicators of the hyposthenic type of response. The latter are considered undesirable for the service and combat activities of the military. The comprehensive use of the psychodiagnostic tools under consideration makes it possible to reliably determine the characteristics of the communicative potential of cadets and servicemen of the National Guard, which is of great importance for the optimal organisation of interpersonal interaction processes in military units

♦ **Keywords:** psychological diagnosis; individual characteristics; law enforcement officers; type of interpersonal interaction; service and combat activities